

Koopkracht

Bas Jacobs

De Groene Amsterdammer, 132, (34), 22 augustus, p.9.

De regering is bezig met de begrotings-
onderhandelingen voor het komende jaar en die
beloven een zware dobber te worden. De
economische vooruitzichten zijn verslechterd. De
inflatie staat op bijna vier procent, waardoor de
koopkracht over de hele linie achteruit gaat. De
minima staan bovendien het meest in de min.

Voor de zomer riepen de vakbonden en
werkgevers het kabinet al op om de voorgenomen
btw-verhoging van negentien naar twintig procent te
schrappen. De president van de Nederlandsche
Bank, Nout Wellink, is het daarmee eens om de
inflatie niet verder aan te jagen. Nu dreigt een loon-
prijsspiraal. Oud-minister Zalm riep de regering
zelfs op om te gaan bezuinigen en de belastingen te
verlagen. Niet erg chic: oud-politici moeten hun
opvolgers niet voor de voeten lopen met hun
politieke opvattingen.

De PvdA heeft zich inmiddels opgeworpen als
beschermers van de koopkracht en papegaait de
vakbonden na. De PvdA wil de verlaging van de
belastingen op arbeid (de WW-premies) inruilen
voor het schrappen van de btw-verhoging. Het CDA
verzet zich daar vervolgens mordicus tegen – ook
weer heel voorspelbaar – om zo de werkgevers te
paaien. Maar wie weet wat het CDA dan wél wil,
mag het zeggen.

Het is een treurig tafereel. Het heeft namelijk
geen zin om de btw-verhoging niet door te laten
gaan en zo de koopkracht te repareren. De inflatie
wordt grotendeels veroorzaakt door hogere olie-,
grondstoffen- en voedselprijzen. En dat is weer het
gevolg van grotere schaarste op wereldmarkten,
dankzij de grotere vraag uit opkomende economieën
als India, China en Brazilië. Dat zijn geen
verschijnselen van voorbijgaande aard. We worden
dus armer. Daar valt helemaal niets aan te doen.

Als nu de koopkracht wordt gerepareerd, kan
dat alleen door te bezuinigen. Mensen hebben dan
wellicht méér koopkracht, maar de overheid minder.
De kans is evenwel klein dat de regering gaat
bezuinigen halverwege de rit. Ze hebben al moeite
genoeg om binnen de uitgavenplafonds te blijven
door, bijvoorbeeld, de kostenexplosie bij de
kinderopvang.

Belastingverhoging leidt net zo goed tot een
daling van de koopkracht, maar blijkbaar snappen
burgers dit niet goed: de btw-verhoging ervaren ze
wel als een koopkrachtdaling, maar het niet
doorgaan van de WW-premieverlaging niet. De
PvdA maakt handig gebruik van deze geldillusie.
Zelfs Wellink had het over 'het niet laten doorgaan
van andere dingen', naast bezuinigen. Hij doelde
daarbij vermoedelijk ook op het niet laten doorgaan
van de WW-premieverlaging.

Het laten oplopen van het financieringsstekort
om de koopkracht te repareren is een
schijnmaatregel. In dat geval moet er morgen
worden bezuinigd of de belastingen worden
verhoogd om de ontstane schulden af te lossen. Dan
hebben we morgen minder private koopkracht of
minder publieke voorzieningen. Kortom, uitstel van

executie. De kans is bovendien groot dat Den Haag
zich niet kan bedwingen de gasbaten te gebruiken
voor koopkrachtreparatie. Die baten klotsen
vanwege de hoge olieprijs tegen de plinten. Ook dat
is onverstandig. Het verkopen van overheidsbezit is
natuurlijk hetzelfde als meer overheidsschuld
aangaan. Ook dan moeten morgen de belastingen
omhoog of de overheidsuitgaven omlaag, aangezien
er minder gasbaten zullen zijn.

Kiezers moeten politici niet de schuld geven
van de daling van hun koopkracht. De voorgenomen
btw-verhoging veroorzaakt een stijging van de
inflatie van een half procent. De resterende inflatie
(ruim drie procent) heeft te maken met zaken waar
de overheid niets aan kan doen. Wellink had gelijk
dat hij de bonden oproep lonen te matigen en de
koopkrachtdaling niet af te wentelen op de
werkgevers. Dat leidt alleen maar tot meer
werkloosheid.

Maar Wellink had niets over de btw moeten
roepen. De kans is levensgroot dat de btw-
verhoging nu wordt ingeruild tegen hogere-WW
premies. Dat zal de looneisen opschroeven in plaats
van de lonen te matigen. Niet-werkenden betalen
immers niet de hogere btw en hebben geen last van
de hogere belastingen op arbeid. Het
inkomensverschil tussen werk en niet-werk wordt
kleiner, waardoor de looneisen toenemen. De kans
op een loon-prijsspiraal neemt dan toe, niet af.

De daling van de koopkracht kan niet worden
gerepareerd. Helaas. We moeten simpelweg
accepteren dat het leven duurder wordt. Zo niet, dan
zal de kans op een loon-prijsspiraal, een oplopend
financieringsstekort en het verjubelen van de
gasbaten alleen maar groter worden. En daar hebben
we uiteindelijk niets aan.